

VU LAW
ACADEMY

PENSIOENPROCESRECHT

26 NOVEMBER 2019

A close-up photograph of a person's hand holding a bright green highlighter pen. The pen has a black cap and the word 'BURO' is visible on its side. The hand is positioned over a document, with the tip of the pen pointing towards the text. The document appears to be a legal or academic text, with some words highlighted in green. The background is slightly blurred, showing more of the document and the person's hand.

mr. Wim P. M. Thijssen
Advocaat bij Pensioenadvocaten.nl te
Heemstede; verbonden aan het VU
Expertisecentrum Pensioenrecht

VU **VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM**

IS VERDER KIJKEN

Deze presentatie is in te zien op
www.thijssen-pensioen-informatie.nl
onder de tab “Lezingen”

Met het college pensioenprocesrecht worden de volgende leerdoelen nagestreefd:

- Geven van inzicht in het proces van rechtsvinding door de rechter zodat beleidsmakers bij de beleidsvorming kunnen toetsen of beleid onder rechterlijke toetsing zal standhouden
- Inzicht geven in het verloop van de civiele procedure en de bestuursrechtelijke procedure in het algemeen
- Overzicht geven van denkbare procedures in het pensioenrecht
- Inzicht geven over de inzetbaarheid van het procesrecht bij conflictbeheersing
- Illustratief inzicht geven in beginselen van procesrecht aan de hand van voorbeelden uit de pensioenprocespraktijk

ONDERWERPEN PENSIOENPROCESRECHT

Deel 1:

- Rechtsvinding
- Hoofdpijnen civiele procedures
- Bijzondere civiele procedures in het pensioenrecht
- Alternatieve geschillenbeslechting (arbitrage, bindend advies, mediation)
- Hoofdpijnen bestuursrechtelijke procedures
- Bijzondere bestuursrechtelijke procedures in het pensioenrecht

Deel 2:

- Procederen (civielrechtelijk)
- Procederen (bestuursrechtelijk)

Deel 3:

- Casus

Rechtsvinding

DEEL 1 - RECHTSVINDING

Korte historie rechtsontwikkeling:

- HR 10 juni 1910, W9038 (Zutphense waterjuffer): legisme; wet als enige rechtsbron
- HR 31 januari 1919, NJ 1919, 161 (Lindenbaum/Cohen): open systeem van rechtsvinding

Korte historie pensioenrecht:

- HR 29 november 1850, W1179 (Koning Willem II): pensioen"toezegging" berust niet op wet of overeenkomst; erfgenamen kunnen niet tot nakoming worden gedwongen
- Gerechtshof Den Haag 6 mei 1926, W11507 (Reuchlin):pensioen geen schenking maar berust op natuurlijke verbintenis; geen schenkingsrecht verschuldigd

Open systeem van rechtsvinding:

- **Privaatrecht:** redelijkheid en billijkheid (HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271, NJ 1982, 503 inzake Boon/Van Loon; rechter als “wetgever”)
- **Bestuursrecht:** algemene beginselen van behoorlijk bestuur
- **Fiscale recht:** hardheidsclausule (Rechtbank Gelderland 5 november 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:4262, PJ 2014/15 (naar heersende opvatting onjuist))

DEEL 1 - RECHTSVINDING

Interpretatie van wetgeving:

- Grammaticaal
- Wetssystematisch
- Wetshistorisch
- Teleologisch
- Rechtsvergelijkend
- Anticiperend

DEEL 1 - RECHTSVINDING

Interpretatie van overeenkomsten:

- Haviltex-uitleg (HR 13 maart 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4158, NJ 1981, 635)
- CAO-uitlegmethode (HR 20 februari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO1427, NJ 2005, 493) verfijnd in HR 25 november 2016, ECLI:NL:HR:2016:2687 inzake Condor)
- Contra proferentem regel (HR 18 oktober 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE7002, NJ 2003, 258)
- Aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid (HR 10 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:1134, PJ 2016/101 inzake PF Alcatel Lucent)
- Derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid (“onaanvaardbaarheidstoets”) (Rechtbank Limburg 31 januari 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:926, PJ 2018/76 inzake incassokosten BPF) of HR 23 september 2016, ECLI:NL:HR:2016:2170, bekrachtiging van Gerechtshof Den Haag 2 december 2014, ECLI:NL:GHDHA:2014:3989 inzake Geleiderails)

DEEL 1 - RECHTSVINDING

Van casus naar beslissing:

CASUS

- Verdragen
- EU-recht
- Wetgeving
- Rechtspraak
- Beleidsregels (DNB en AFM; pensioenuitvoerders)
- Wetenschap (literatuur)
- Redelijkheid en billijkheid
- Grijze zone: rechtsintuïtie (Asser/Scholten)

UITSPRAAK

Hoofdlijnen civiele procedures

Dagvaardingsprocedure:

- Dagvaarding (art. 111 v. Rv.)
- Conclusie van antwoord (art. 128, lid 2 Rv.)
- Comparitie na antwoord (art. 131 Rv.)
- Conclusie van repliek en conclusie van dupliek (art. 132 Rv.)
- Pleidooi (art. 134 Rv.)
- Getuigenverhoren/Voorlopige getuigenverhoren (art. 186v. Rv.; art. 163v. Rv.)

Dagvaardingsprocedure (vervolg):

- Deskundigenbenoeming/Landelijk Register Deskundigen (art. 194 v. Rv.)
- Incidenten (art. 208 Rv.):
 - Vrijwaring (art. 210-216 Rv.)
 - Voeging en tussenkomst (art. 217-222 Rv.)
 - Provisionele vordering (art. 223 Rv.)
- Prejudiciële vragen aan de HR (art. 392 v. Rv) en HvJ EU (art. 267 VWEU)
- Vonnis (art. 229 v. Rv.; tussenvonnis/deelvonnis/eindvonnis)

Verzoekschriftprocedure:

- Verzoekschrift (art. 261 v. Rv.)
- Verweerschrift (art. 282 v. Rv.)
- Mondelinge behandeling (art. 279 v. Rv.)
- Beschikking (art. 287 v. Rv.);
tussenbeschikking/deelbeschikking/eindbeschikking)

Verzoekschriftprocedure (vervolg):

- Verzoekschriftprocedure slechts mogelijk indien wettelijk bepaald (art. 261, lid 2 Rv)
- Voor pensioenen indien verzoeken tot afsplitsen bijzonder partnerpensioen en pensioenverevening als nevenverzoeken in verzoekschriftprocedure tot echtscheiding worden gedaan
- Daarnaast wettelijke verzoekschriftprocedures ter zake pensioenen

Belangrijke bijzonderheid voor de praktijk:

- Provisionele vordering ook mogelijk in verzoekschriftprocedure
- HR 5 december 2014, ECLI:NL: HR: 2014: 3533
- Cassatie in belang der wet

DEEL 1 - HOOFDLIJNEN CIVIELE PROCEDURES

Procedure op gemeenschappelijk verzoek:

- Gemeenschappelijk verzoek van partijen om beslissing van de rechter
- Rechtsgevolgen die ter vrije bepaling van partijen staan
- Daarom niet mogelijk in het kader van werkingssfeerkwesties verplichte bedrijfstakpensioenfondsen
- Kantonrechter naar keuze

Art. 96 Rv

Voorbeeld uit pensioenrecht: Rb. Amsterdam, Sector Kanton, Locatie Amsterdam 21 november 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BU9625, PJ 2012/1 met aant. I.R.W. Witte

DEEL 1 - HOOFDLIJNEN CIVIELE PROCEDURES

Prorogatie:

Civielrechtelijk:

- Art. 329 Rv.
- Gerechtshof Amsterdam 26 juni 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:2123

Bestuursrechtelijk:

- Art. 7:1a Awb
- Overslaan bezwaarfase (geldt sinds 1 september 2004)
- Na besluit meteen beroep bij de rechtbank

DEEL 1 - HOOFDLIJNEN CIVIELE PROCEDURES

Arbitrage:

- Wettelijke regeling in art. 1020v. Rv.
- Arbitrage kan niet leiden tot afwijking van dwingend recht (art. 1020, lid 3 Rv; vgl. art. 96 Rv. en vgl. art. 7:902 inzake de vaststellingsovereenkomst; afwijking dwingend recht mogelijk mits geen strijd openbare orde/goede zeden)
- NAI-arbitrage
- Arbitrage conform NAI
- Arbitrage op basis van arbitrageovereenkomst of arbitraal beding ad hoc (art. 1020, lid 1 Rv.)
- Arbitraal vonnis (tussenvonnissen; geheel of gedeeltelijk eindvonnis (art. 1049 Rv.)
- Hoger beroep mogelijk indien overeengekomen (art. 1050, lid 1 Rv.)
- Oordeel volgens “regelen des rechts” of “goede mannen naar billijkheid” (art. 1054, lid 3 Rv.)
- Vernietiging arbitraal vonnis (art. 1065 Rv.)
- Herroeping arbitraal vonnis (art. 1068 Rv.)
- Executoriale titel na verlening exequatur (art. 1062 Rv.)

DEEL 1 - HOOFDLIJNEN CIVIELE PROCEDURES

Bindend advies

- Grondslag in art. 7:900, lid 2 BW
- Te beschouwen als overeenkomst → nakoming vorderen mogelijk
- Aantasten bindend advies bij strijd met redelijkheid en billijkheid (“onaanvaardbaarheidstoets”; art. 7:904 BW - marginale toets; hoge drempel)
- Zuiver bindend advies; advies ter zake interpretatie zonder dat sprake is van een geschil; afwijken dwingend recht niet mogelijk (art. 7:902 BW)
- Onzuiver bindend advies; beslissing geschil; afwijken dwingend recht mogelijk mits geen strijd met openbare orde/goede zeden

Mediation

- Initiële vaststellingsovereenkomst/omschrijving “conflict”
- Evaluatieve versus faciliterende mediation
- Vier fasen: intake, exploratie, brainstormen en onderhandelen, afsluiting (formuleren vaststellingsovereenkomst)

BIJZONDERE CIVIELE PROCEDURES IN HET PENSIOENRECHT

Beroep verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan bij OK (art. 217 PW):

- Besluit waarvoor adviesrecht bestaat
- Geen advies gevraagd/besluit niet in overeenstemming met advies/"dwaling"
- Verzoekschriftprocedure
- Termijn 8 weken na in kennisstelling besluit
- Niet-ontvankelijkheid in geval van aanwijzing toezichthouder

Beroep verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan bij OK (art. 217 PW) (vervolg):

- Beroepsgrond/marginale toetsing (art. 217, lid 5 PW)
- Cassatieberoep (art. 217, lid 10 PW)
- Kosten (art. 217, lid 11 PW) – geschil over kosten vergt separate bodemprocedure (dagvaardingsprocedure)

DEEL 1 - BIJZONDERE CIVIELE PROCEDURES IN HET PENSIOENRECHT

Enquêterecht verantwoordingsorgaan, belanghebbendenorgaan of raad van toezicht bij OK (art. 219 PW):

- Verzoekschriftprocedure bij OK Hof Amsterdam
- Enquête in de zin van Boek 2 BW
- Exhibitieplicht (art. 2:351 BW); dwang (art. 2:352 BW)
- Wanbeleid; voorzieningen (art. 2:355 BW)
- Informeren en horen DNB (art. 2:348 en art. 2:355, lid 4 BW)
- Vernietiging besluit/vervangen bestuur (art. 2:356 BW)
- Kosten (art. 219, lid 3 PW)

Dwangbevelprocedure (art. 21 Wet BPF 2000):

- Premie, wettelijke of reglementaire renten, reglementaire boetes, aanmaningskosten
- Aanmaning per aangetekende brief
- Na 30 dagen dwangbevel
- Dwangbevel geeft titel (executeerbaar 8 dagen na betekening)
- Verzet mogelijk gedurende 30 dagen na betekening
- Verzet schort tenuitvoerlegging dwangbevel op

DEEL 1 - BIJZONDERE CIVIELE PROCEDURES IN HET PENSIOENRECHT

Ombudsman Pensioenen:

- Ombudsman Pensioenen
- Bemiddeling of advies
- Klachten of geschillen over uitvoering pensioenreglement pensioenuitvoerder (vgl. art. 35 PW)
- Nadat interne klacht- of geschillenprocedure pensioenuitvoerder is doorlopen/verwijzing
- Geen klachten tegen werkgevers
- Geen klachten tegen adviseurs of bemiddelaars (“advies”)
- Geen klachten van werkgevers
- Beperkt tot klachten van (ex-)werknemers gericht op pensioenuitvoerders (ook ten aanzien van B-polis ook al is werkgever verzekeringnemer)
- Vraag ten aanzien van buitenlandse IORP’S: *valt pensioenprocesrecht onder Nederlandse “sociale en arbeidswetgeving”?* (art. 2, lid 13 PW; vgl. art. 20, lid 1 IORP-richtlijn) zodat de Ombudsman bevoegdheid heeft ten aanzien van buitenlandse IORP’s op de Nederlandse markt
- Gezien definitie van “pensioenreglement” in PW bij verzekerde regelingen reikwijdte beperkt (pensioenovereenkomst → pensioenreglement)

DEEL 1 - BIJZONDERE CIVIELE PROCEDURES IN HET PENSIOENRECHT

KiFiD

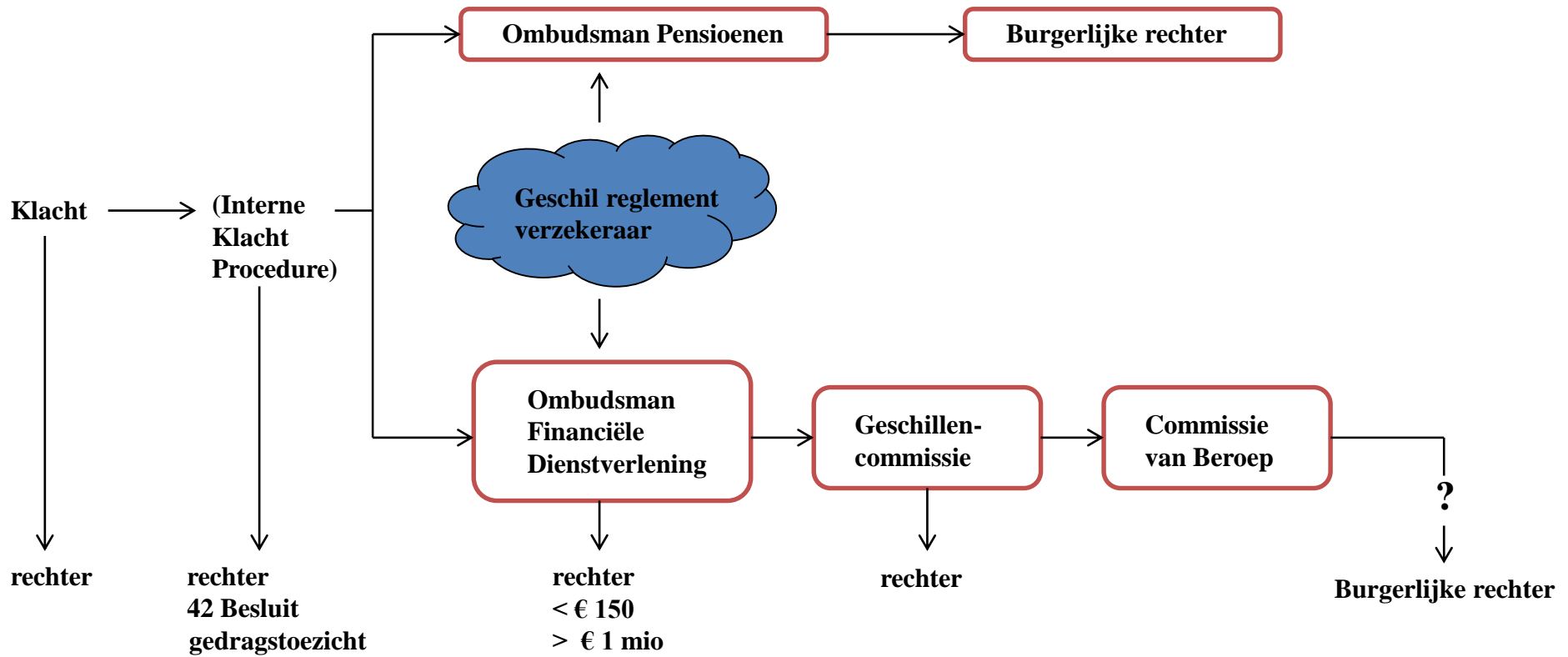
- Voor klachten over pensioenen tegen financiële dienstverleners (verzekeraars; adviseurs)
- Interne klacht procedure (IKP) verplicht
- Verplichte aansluiting bij erkende geschilleninstantie → KiFiD

Zie art. 4:17 leden 1 en 3 Wft, Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen

Bij KiFiD uitspraak mogelijk in 3 instanties:

- Financiële Ombudsman
- Geschillencommissie
- Commissie van Beroep

KiFiD

College voor de Rechten van de Mens:

- Wet College voor de Rechten van de Mens (Stb. 2011, 573)
- Onderzoek naar onderscheid als bedoeld in gelijke behandelingswetgeving (art. 3, aanhef onder a)
- Verzoekschriftprocedure (art. 10, lid 1)
- Stelselmatig onderscheid (art. 10, lid 1)
- AWGB, WGB, art. 7:646 BW
- Oordeel, eventueel aanbeveling (art. 11)
- Onrechtmatigverklaringsprocedure, verbod, bevel tot ongedaanmaking gevolgen (art. 13, lid 1)

Hoofdpijnen bestuursrechtelijke procedures

DEEL 1 – HOOFDLIJNEN BESTUURSRECHTELIJKE PROCEDURES

Procedures mogelijk naar aanleiding van:

- Besluit (schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling)
- Beschikking (besluit dat niet van algemene strekking is, met inbegrip van de afwijzing van een aanvraag)
- Aanvraag (verzoek van een belanghebbende besluit te nemen)
- Beleidsregel (bij besluit vastgestelde algemene regel omtrent afweging van belangen of uitleg van wettelijke voorschriften bij gebruik van bevoegdheid door een bestuursorgaan)

Art. 1:3 Awb

Formele beginselen van behoorlijk bestuur:

- Legaliteitsbeginsel
- Zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb)
- Motiveringsbeginsel (art. 3:46 BW)
- Rechtszekerheidsbeginsel
- Fair play beginsel
- Verbod op détournement de procedure
- Vertrouwensbeginsel

Materiële beginselen van behoorlijk bestuur:

- Specialiteitsbeginsel (art. 3:4 lid 1 Awb)
- Evenredigheidsbeginsel (art. 3:4, lid 2 Awb)
- Vertrouwensbeginsel
- Gelijkheidsbeginsel (art. 1 Grondwet)
- Fair-play-beginsel (art. 2:4 Awb)
- Verbod van détournement de pouvoir (art. 3:3 Awb)

DEEL 1 – HOOFDLIJNEN BESTUURSRECHTELIJKE PROCEDURES

Rechtbank Noord-Holland 8 maart 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:1808

- Overweging 5.1 (**vertrouwensbeginsel** in het bestuursrecht): De rechtbank overweegt dat op grond van vaste rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep een geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel vereist dat door of van de kant van het tot beslissen bevoegd orgaan uitdrukkelijke, ondubbelzinnige en onvoorwaardelijke toezeggingen zijn gedaan, die bij de betrokkene gerechtvaardigde verwachtingen hebben gewekt (zie zijn uitspraak van 9 augustus 2018, ECLI:NL:CRVB:2018:2470).
- Het betrof een pensioenontslag.

BIJZONDERE BESTUURSRECHTELIJKE PROCEDURES IN HET PENSIOENRECHT

BIJZONDERE BESTUURSRECHTELIJKE PROCEDURES IN HET PENSIOENRECHT

Bestuursdwang (DNB en AFM):

- **Aanwijzing** (art. 171 PW)
- Benoeming curator (art. 172 PW)
- Verzoekschriftprocedure benoeming bewindvoerder (art. 173 PW)
- Onbevoegdverklaring accountant of actuaris (art. 174 PW)
- Last onder dwangsom (art. 18 Wet Bpf 2000)
- Etc.!

BPF als bestuursorgaan:

- Verlenen en intrekking van vrijstelling van verplichte deelneming aan verplicht gesteld BPF (art. 13, lid 1 Wet Bpf 2000)

PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

GEEN BELANG, GEEN VORDERING

Gerechtshof Amsterdam 27 augustus 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:2684; PJ2014/19

- Vermogensrechtelijk belang (art. 3:303 BW) als vereiste voor het kunnen instellen van een vordering
- Werkgever geen belanghebbende ter zake vordering in verband met aanwending overdrachtswaarde (de werkgever had bij die vordering **geen financieel belang**)

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK) ONBEPAAALDE/ONVOLDOENDE BEPAAALBARE VORDERING

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 14 oktober 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:40000 en 4222, PJ 2014/180

- Incasso door BPF van onbetaalde pensioenpremie
- BPF had hoogte vordering onvoldoende inzichtelijk gemaakt
- Vordering afgewezen

Rechtbank Noord-Nederland 8 mei 2018, ECLI:NL:RBNNE:2018:1868, PJ 2018/105

- Recht op uitkering samenlooptoeslag. Kantonrechter is ook bevoegd als de zaak niet rechtstreeks is gegrond op een pensioenovereenkomst, een uitvoeringsovereenkomst, uitvoerings- of pensioenreglement, zoals bedoeld in art. 216 Pensioenwet
- Na privatisering van het ABP is door het pensioenfonds van POST NL geborgd dat een recht op een gelijkwaardig pensioen bestaat als voorheen bij het ABP opgebouwd. Er is geen recht op uitkering van een samenlooptoeslag als partners gelijktijdig pensioen hebben opgebouwd bij het ABP voor zover het reglementaire pensioen gelijkwaardig is, maar niet “gelijk” is aan het pensioen dat zou zijn uitgekeerd door het ABP

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

TIJDIG PROTEST

Rechtbank Limburg 23 juli 2014, ECLI:NL:RBLIM:2014:6684, PJ 2014/184

- Fondsen in de Metaal en Techniek vorderen om te verklaren voor recht dat een bedrijf als Werkgever valt onder de werkingssfeer van de bedrijfstakregelingen in de Metaal en Techniek (pensioen en CAO).
- Bedrijf voert naast inhoudelijk verweer aan dat er sprake is van schending van de klachtplicht en dat de vordering verjaard is.
- De kantonrechter overweegt als volgt. Veronderstellenderwijs ervan uitgaande dat artikel 6:89 BW van toepassing is op het onderhavige geschil, dan is geen sprake van schending van de klachtplicht. De ratio van de klachtplicht is immers de bescherming van schuldenaren (lees: [gedaagden]) tegen late en daardoor moeilijk meer te betwisten klachten. Voor de vraag of de Fondsen tijdig hebben “geklaagd” moet worden gelet op alle relevante omstandigheden van het geval, waaronder het nadeel dat [gedaagden] hebben ondervonden door het tijdsverloop. Nu gesteld noch gebleken is dat [gedaagden] zich door tijdsverloop moeilijker zouden kunnen verweren tegen de vorderingen van de Fondsen, noch gesteld of gebleken is dat [gedaagden] op andere wijze enig nadeel hebben ondervonden en zij daaromtrent ook geen feiten en omstandigheden hebben aangevoerd, kan van een schending van de klachtplicht geen sprake zijn. De kantonrechter gaat hieraan derhalve voorbij.

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

EXHIBITIEPLICHT

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 12 augustus 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:2769, PJ 2014/143

Van een werkgever als Projectsourcing, die gezien het werkingssfeercriterium niet dadelijk is te kwalificeren als werkgever, kan slechts een verplichting worden aangenomen om niettemin gegevens en stukken te verstrekken (als bedoeld in het Uitvoeringsreglement van het Pensioenfonds), indien zij werknemers in dienst heeft die betrokken zijn bij de door de Beschikking en de respectieve cao's genoemde werkzaamheden én van wie op goede gronden wordt vermoed dat zij als werkgever aan het werkingssfeercriterium voldoet.

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

EXHIBITIEPLICHT

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 11 april 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:1364

Algemeen:

- Het eerste lid van art. 843a Rv bepaalt: “Hij die daarbij rechtmatig belang heeft, kan op zijn kosten inzage, afschrift of uittreksel vorderen van bepaalde bescheiden aangaande een rechtsbetrekking waarin hij of zijn rechtsvoorgangers partij zijn, van degene die deze bescheiden te zijner beschikking of onder zijn berusting heeft. Onder bescheiden worden mede verstaan: op een gegevensdrager aangebrachte gegevens.”
- Dit artikel beoogt een partij bij een (mogelijk) geschil onder de in de wet gestelde voorwaarden inzage te geven in bescheiden teneinde die partij in staat te stellen, hetzij om zijn vordering of verweer aan de hand van deze bescheiden verder met feiten te onderbouwen, hetzij om na kennisneming van deze bescheiden de conclusie te trekken dat zijn vordering of verweer voldoende feitelijke grondslag ontbeert

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

EXHIBITIEPLICHT

Gerechtshof 's-Hertogenbosch 11 april 2019, ECLI:NL:GHSHE:2019:1364 (vervolg)

- Aan de toewijsbaarheid van een vordering op grond van art. 843a Rv zijn drie cumulatieve voorwaarden verbonden:
 - het hebben van een rechtmatig belang,
 - het zijn van partij bij de rechtsbetrekking en
 - dat het moet gaan om bepaalde bescheiden.
- Het vereiste dat bescheiden voldoende bepaald behoren te zijn dient – net als het vereiste van rechtmatig belang – blijkens de parlementaire geschiedenis om zogenoemde *'fishing expeditions'* te voorkomen (Parl. Gesch. Herz. Rv, p. 553). Een vordering tot inzage dient immers niet gebruikt te worden om door de papieren van de wederpartij te bladeren om te kijken of men wellicht iets nuttigs aantreft.
- Artikel 843a Rv biedt derhalve niet de mogelijkheid voor het opvragen van bescheiden waarvan slechts het vermoeden bestaat dat zij steun zouden kunnen geven aan de stellingen van de verzoekende partij. Het hof stelt vast dat de vrouw genoemde bescheiden heeft verzocht enkel omdat zij vermoedt dat hieruit zou kunnen blijken dat de man geldbedragen voor haar heeft verborgen. Naar het oordeel van het hof is het enkele niet onderbouwde “vermoeden” waarop de vrouw zich beroept, onvoldoende voor het aannemen van een rechtmatig belang als bedoeld in art. 843a Rv. Er is voorts in dit geval sprake van een fishing expedition, waarvoor de wet uitdrukkelijk geen ruimte laat.

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

EXHIBITIEPLICHT/WOB-VERZOEK

Rechtbank Haarlem 31 mei 2012, ECLI:NL:RBHAA:2012:BW7885, PJ 2012/157

Beroep op gelijkheidsbeginsel door DGA in verband met belasten te laat aangepaste pensioenaanspraak (Witteveenkader)

“4.7.4. Uit de toelichting van verweerder ter zitting, het onder 2.13 geciteerde antwoord op het wob-verzoek en de overige door eisers overgelegde correspondentie leidt de rechtbank af dat verweerder ten aanzien van bij verzekeraar(s) ondergebrachte pensioenen, die geen herverzekering van pensioenen van dga's betroffen, maar door werkgevers aan “gewone” werknemers toegezegde pensioenen, feitelijk het volgende beleid voerde:

1. pensioenregelingen konden ook na 1 juni 2004 nog wat betreft andere dan formele gebreken aan het Witteveenkader worden aangepast zonder dat artikel 19b Wet LB 1964 werd toegepast;
2. voorwaarde was dat de verzekeraar de (mogelijke) onzuiverheid – dat wil zeggen de strijdigheid met het Witteveenkader - van de pensioenregeling na 1 juni 2004 had aangemeld voordat de Belastingdienst die onzuiverheid door ambtshalve onderzoek had geconstateerd;
3. de pensioenregeling mocht feitelijk niet bovenmatig zijn geweest, in die zin dat na 1 juni 2004 niet meer pensioenrechten waren opgebouwd en daarvoor premie was gestort dan het Witteveenkader maximaal toeliet;
4. de onzuiverheid in de pensioenregeling moest uiterlijk 1 november 2008 met terugwerkende kracht tot 1 juni 2004 aan het Witteveenkader zijn aangepast.”

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 5 februari 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ0688, PJ 2013/61

“11. SBB c.s. dienen, overeenkomstig de hoofdregel van artikel 150 Rv, aan te tonen dat zij voor de werknemers waarvoor zij pensioenpremie nota's hebben gezonden, conform bovenstaande daadwerkelijk aanspraak kunnen maken op betaling van die premies. Het hof constateert dat SBB c.s. maar voor een tweetal werknemers, [werknemer 1] en [werknemer 2], min of meer aan die verplichting hebben voldaan -ondermeer door overlegging van loonstroken vanaf 1 oktober 2007 waarop een premie inhouding Cordares pensioen voorkomt - , waarbij het hof mede betreft de brief van [vestigingsmanager], vestigingsmanager van Swartemeer, van 12 oktober 2007 aan [werknemer 2] waarin zij schrijft dat Cordares Pensioenen moeten worden ingehouden en dat alle regelingen nu volgens de CAO bouwnijverheid zijn.

Voor de overige werknemers waarvoor SBB c.s. facturen hebben gezonden ontbreken alle verdere gegevens. Swartemeer heeft in juli en augustus 2008 getracht al deze namen af te melden, doch SBB c.s. hebben, in een kafkaëske briefwisseling -hiervoor onder 3.4 tot en met 3.6 weergegeven - geweigerd daarmee rekening te houden. In de procedure stellen SBB c.s. dat het handelen van haar uitvoerder in overeenstemming is met de Wet Walvis (de Wet administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten, wet van 24 juni 2004, Staatsblad 2004, 311) zonder dit beroep overigens verder te specificeren. Het hof acht deze interpretatie van een wet die gaat over administratieve lastenverlichting ludiek. Het is onbestaanbaar dat die wet het gedrag van Cordares zou dekken om, bij een gemotiveerd beroep op het niet werken van computersystemen, toch te weigeren acht te slaan op schriftelijke stukken.”.

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK) WAARHEIDSPLICHT/MISBRUIK VAN BEVOEGDHEID

Rechtbank Limburg 31 januari 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:926, PJ 2018/76

Incasso van twee jaarfacturen (2016) en 2017) van Fondsen in de Bouwsector (onder meer voor de regeling van pensioen en O&O) stuit af op financieel onvermogen van vrijwel stilgelegd bouwbedrijf. Toch poogt echtgenote van de zieke bestuurder van de bv het noodlot te keren door naar vermogen (zij het niet op tijd en in gedeelten) te betalen. Incassogemachtigde Vesting Finance werkt daar niet of onvoldoende aan mee, maar realiseert zich in een intern (wel overgelegd) stuk dat de opstelling 'juridisch' op het randje zit. Toch zet men 'kosten verhogende maatregelen' door en doet er zelfs nog een tandje bij. Met verwijzing naar art. 21 Rv en onder impliciete toepassing van art. 6:96 lid 2 BW acht de kantonrechter honorering van de claim tot vergoeding van € 544,50 aan incassokosten naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar. Er wordt dus geen toepassing gegeven aan art. 6:96 lid 4 BW (handelsovereenkomst) en veeleer wordt aansluiting gezocht bij de regeling in de leden 5 en 6 van dit artikel die geschreven is voor de consument als debiteur (d.w.z. de natuurlijke persoon). Bouwbedrijf kan in casu volstaan met betaling van de wettelijke handelsrente over de bedragen en perioden waarin vertraagd betaald is. Proceskosten worden geheel gecompenseerd, mede door de buiten rechte en in rechte gekozen opstelling van eisende partij.

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK) LIJDELIJKHEID RECHTER

**Rechtbank Rotterdam 9 september 2015,
ECLI:NL:RBROT:2015:10117**

- **Lijdelijkheid rechter**
- Ten aanzien van overgespaarde inkomsten geldt het wettelijk bewijsvermoeden dat het gehele vermogen bij einde huwelijk in beginsel vermoed wordt te zijn verkregen uit overgespaarde inkomsten
- Dat dit vermoeden in dit geval overeenkomt met de werkelijkheid vindt in ieder geval steun in de beschrijving van het stamvermogen in de huwelijksvoorwaarden (daarin staat dat de man heeft aangebracht ten huwelijk: nihil)

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK) DEVOLUTIEVE WERKING VAN HET HOGER BEROEP

Gerechtshof Den Haag 7 februari 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:121

“5. Vanwege de positieve zijde van de devolutieve werking van het hoger beroep zal het hof de stellingen van [geïntimeerde] dat art. 7 lid 2 FVL in strijd is met (i) art. 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM en (ii) de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, en ook om die redenen onverbindend is, beoordelen.”.

FLV = Financiële Verordening Loodswezen

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK) KRACHT EN GEZAG VAN GEWIJSDE

**Gerechtshof Amsterdam 15 januari 2014 ECLI:NL:GHAMS:2014:26;
PJ2014/32**

- Kracht van gewijsde – geen rechtsmiddel meer open
- **Gezag van gewijsde** – uitspraak bindend voor partijen, ook in latere procedures
- Art. 236 Rv.
- Beroep deelnemersraad tegen “voortbouwend” besluit niet-ontvankelijk
- Rechtsverwerking (?)
- Vgl. leerstuk formele rechtskracht van Awb-besluit (art. 4:6 Awb)

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

KRACHT EN GEZAG VAN GEWIJSDE

Rechtbank Midden-Nederland 24 januari 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:263, PJ 2018/44

“4.3. PFZW heeft zich beroepen op de formele rechtskracht van haar besluit tot vrijstelling. De kantonrechter overweegt daarover het volgende. Indien tegen een bestuursrechtelijk besluit een met voldoende waarborgen omklede bestuursrechtelijke rechtsgang heeft opengestaan welke rechtsgang niet dan wel zonder succes is gebruikt, dient de burgerlijke rechter ervan uit te gaan dat dat besluit zowel wat haar wijze van totstandkoming als wat haar inhoud betreft in overeenstemming is met de desbetreffende wettelijke voorschriften en algemene rechtsbeginselen.

Indien de bestuursrechter [eiseres] als belanghebbende aanmerkt, zal hij het vrijstellingsbesluit op rechtmatigheid beoordelen en is er voor de kantonrechter geen taak weggelegd. Indien de bestuursrechter niet aan deze beoordeling toekomt vanwege termijnoverschrijding (in de bezwaarfase) door [eiseres] is er evenmin een taak voor de kantonrechter weggelegd. Ook in het geval de gewone bezwaartermijn van 6 weken na toezending van het besluit reeds verstreken is (volgens [eiseres] is dit het geval omdat het besluit eerst na het verstrijken van die termijn aan haar bekend is geworden) stond voor [eiseres] de mogelijkheid open om alsnog bezwaar te maken, zoals zij ook heeft gedaan. Het is dan aan de bestuursrechter om te beoordelen of de overschrijding van de bezwaartermijn verschoonbaar is of niet. Is de termijnoverschrijding volgens de bestuursrechter niet-verschoonbaar, dan heeft niettemin een met voldoende waarborgen omklede bestuursrechtelijke rechtsgang opengestaan. Indien de bezwaartermijn vervolgens niet-verschoonbaar is overschreden komt dat voor risico van [eiseres].

4.4. In het geval de bestuursrechter tot het oordeel komt dat [eiseres] niet als belanghebbende moet worden aangemerkt en haar om die reden niet-ontvankelijk in haar beroep verklaart, heeft geen met voldoende waarborgen omklede rechtsgang tegen het vrijstellingsbesluit voor haar opengestaan. De kantonrechter dient in dat geval haar vordering te beoordelen. Ook dan geldt echter als uitgangspunt dat het vrijstellingsbesluit rechtmatig is, nu daartegen (kennelijk) ook door wél belanghebbende partijen geen rechtsmiddelen zijn ingesteld. Het ligt dan op de weg van [eiseres] om aan te tonen dat het vrijstellingsbesluit niettemin (tegenover haar) onrechtmatig is. Het door [eiseres] aangevoerde argument dat de totstandkoming van het vrijstellingsbesluit is geschied in strijd met de bepalingen van het VBB kan daarbij geen rol spelen. (In beginsel) moet immers van de rechtmatigheid van het besluit worden uitgegaan. Nu [eiseres] geen andere argumenten tegen de rechtmatigheid van het besluit heeft aangevoerd, moet haar vordering ook in deze situatie worden afgewezen.”

DEEL 2 – PROCEDEREN (CIVIELRECHTELIJK)

LIJFSDWANG

Gerechtshof Den Haag 7 januari 2014; ECLI:NL:GHDHA:2014:688; PJ2014/111

Lijfswang (art. 585 Rv.)

- Niet bij geldvordering
- Wel bij alimentatie
- Geen lijfswang voor vordering terugbetaling alimentatie

Wel lijfswang mogelijk voor niet betalen termijnen verschuldig uit hoofde van pensioenverevening?

- Pensioenverevening wel of niet alimentatief (?)
- Hof: geen lijfswang voor vordering informatieverstrekking over pensioen in verband met pensioenverevening

Procederen (bestuursrechtelijk)

DEEL 2 – PROCEDEREN (BESTUURSRECHTELIJK) BEVOEGDHEID

CRvB 9 januari 2018, ECLI:NL:CRVB:2019:98

Het pensioenoverzicht waartegen appellante bezwaar heeft gemaakt en de verzoeken die appellante heeft gedaan betreffen daarom een privaatrechtelijke aangelegenheid, ter zake waarvan aan het ABP geen openbaar gezag toekomt als bedoeld in artikel 1:1, aanhef en onder b, van de Awb. Het ABP kan daarom niet als bestuursorgaan worden aangemerkt. Dit betekent dat geen sprake is van een met een besluit gelijk te stellen niet tijdig nemen van een besluit door het ABP als bedoeld in artikel 6:2 van de Awb. De rechtbank heeft zich terecht onbevoegd verklaard om van het beroep van appellante kennis te nemen. Op grond van het artikel 2.5, zesde lid, van het Procesreglement bestuursrecht rechtbanken (Niet-Kei-zaken) 2017 wordt, indien de bestuursrechter niet bevoegd is kennis te nemen van het beroepschrift geen griffierecht geheven. Is wel griffierecht betaald, dan wordt dit terugbetaald. Uit de aangevallen uitspraak blijkt niet dat de rechtbank het griffierecht aan appellante heeft terugbetaald.

DEEL 2 – PROCEDEREN (BESTUURSRECHTELIJK) KRACHT EN GEZAG VAN GEWIJSDE

Rechtbank Rotterdam 15 februari 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:999, PJ 2018/51

3.4 Volgens vaste jurisprudentie, bijvoorbeeld de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 25 februari 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:556), dient een belanghebbende die niet door middel van kennisgeving of publicatie op de hoogte is gesteld van een op de juiste wijze bekendgemaakt besluit, in beginsel binnen twee weken nadat hij van het bestaan van het besluit op de hoogte is geraakt daartegen op te komen. De wettelijke termijn vangt niet opnieuw aan.

3.5 Op 31 augustus 2016 heeft [onderneming] eiseres bericht over het vrijstellingsbesluit. Uit haar brief van 14 september 2016 aan [onderneming] blijkt dat eiseres de brief van 31 augustus 2016 heeft ontvangen, waarmee zij op de hoogte is geraakt van het vrijstellingsbesluit. Eiseres is niet binnen twee weken nadat zij van het bestaan van het besluit op de hoogte is geraakt daartegen opgekomen. Dat eiseres, naar zij stelt, eerst op 19 april 2017 kennis heeft genomen van de precieze inhoud en bewoordingen van het besluit, doet er niet aan af dat eiseres binnen twee weken na ontvangst van de brief van 31 augustus 2016 een bezwaarschrift had kunnen en moeten indienen bij PFZW, desgewenst met het verzoek de gronden van het bezwaar te mogen aanvullen. Dat zij er niet op werd gewezen dat zij bezwaar kon maken, bij wie en binnen welke termijn leidt er niet toe dat de overschrijding van de bezwaartermijn verschoonbaar is, ook nu eiseres op dat moment al werd bijgestaan door een advocaat.

CBB 12 februari 2019, ECLI:NL:CBB:2019:62

Geen verschoonbare termijnoverschrijding indien nadat de reguliere bezwaartermijn van 6 weken is verstreken ook de bijzondere termijn van 2 weken na het bekend worden met het gewraakte besluit is verstreken (het betrof bezwaar van een werknemer tegen een besluit tot vrijstelling van de verplichte deelneming aan een bpf omdat niet aan de gelijkwaardigheidseis zou zijn voldaan).

Casus

U bent een werkgever die wordt aangesloten bij BPF Bouw. U meent echter niet tot de bouw te behoren en schakelt een advocaat in om aansluiting af te wenden. Uw advocaat brengt Gerechtshof Amsterdam 23 juli 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:2674, PJ 2019/107 met aant. W.P.M. Thijssen onder uw aandacht, om u er op te wijzen dat hij zijn werk voor u beter zou doen...

1. Welke processuele middelen kan BPF Bouw inzetten?
2. Op welke wijze dient uw advocaat het verweer op te zetten?
3. Waarom liep het verweer tegen de aansluitvordering van het BPF in de zaak die diende bij het Gerechtshof Amsterdam spaak?
4. Waarom liep het verweer tegen de eisvermeerdering van het BPF in hoger beroep spaak?